

İnternet Haberciliğinde Yasadışı Göç Sorunu (Ocak 2011 - Nisan 2012)

The Illegal Immigration Problem in Internet Journalism (January 2011 - April 2012)

Mukadder ÇAKIR, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul, Turkey

ÖZET

Yeni ve farklı dünyalar arayan, daha iyi koşullarda yaşamak isteyen insanlar tarih boyunca hep göç etmeye yönelmişlerdir. Göçün nedeni, verili gerçekliği reddetme ve bu reddedişi umutla birleştirerek arayışa geçmektir. Kendi yurdundan uzaklaşma, yollara düşme ve gideceği yerin nasıl bir yer olduğunu ayrıntılarıyla bilmeme durumu, çok sayıda riskin hatta ölümün bile göze alındığı süreçleri beraberinde getirir. Günümüzde göç, kaçak ya da yasadışı göçmenlik, küreselleşme süreci ile birlikte ölüm, yaralanma, tutuklanma ya da geri iadelerle sonuçlanır olmuş, çok sayıda yasadışı örgütün uluslararası alanda en kârlı faaliyet alanına dönüşmüş, devlet politikalarında ve uluslararası alanda büyük bir sorun olarak kendini dayatır hale gelmiştir.

Bu çalışmada genelde medyada ve özelde internet haberciliğinde göç olgusunun işlenme biçimi, kullanılan söylem ve bazı süreçlerin haber yapılıp bazılarının yapılmaması gibi sorunlara dikkat çekilmek istenmekte; internet haberciliğinin getirdiği sorunlar açıklanmak ve tartışılmak istenmektedir.

Bunun için nitel araştırmanın içerik analizi yöntemi kullanılmış ve söylem yaklaşımından kavramsal düzeyde yararlanılmıştır. Ocak 2011 ile Nisan 2012 tarihleri arasındaki dönem (16 ay) için Google arama motorunda “göç”, “göçmenlik”, “kaçak göçmenlik” “yasadışı göç” terimleriyle Türkçe tarama yapılmış, rastgele seçim yöntemi ile ulaşılan 30 haber incelenmiş, konu disiplinlerarası (interdisipliner) ve eleştirel bir perspektifle tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: İnternet haberciliği, medya, göç, yasadışı göçmenlik, yeni medya.

ABSTRACT

Throughout history, people who search for new and different worlds and want to live in better conditions tend to migrate. Reason of the migration is to deny the given reality and start searching by combining this denial with hope. Becoming distant from your own country, setting off on a journey and not knowing the place you will arrive in detail bring along processes that many risks are taken and in these processes people even risk their life. Today, migration results in illegal immigration, and with globalization process; it ends with deaths, injuries, arrests or extraditions. It turned into the most profitable activity field of many illegal organization and became a problem that imposes itself by being a big issue in government policies and the international area.

In this study, the aim is to demonstrate and discuss the problems that internet journalism brings and to draw attention to the problems such as the way of handling migration fact in general in the media and in private in internet journalism and the fact that some discourses and processes are reported as news while some of them are not reported.

To achieve this, content analysis method of the qualitative research has been used and discourse approach has been utilized in the conceptual level. “Migration”, “Immigration” and “Illegal immigration” terms has been searched in Turkish in Google search engine between January 2011 and April 2012 (16 months), 30 news has been selected and examined randomly and the issue is discussed with an interdisciplinary and critical perspective.

Key Words: Internet journalism, mass media, immigration, illegal immigration, new media

1. Giriş

“Umut arzulayan bellektir” (Balzac)

Gelişmiş ülkelerin kentleri, David Harvey’in (2011) ironik bir çağrışıma yol açmasını istemesine “Umut Mekânları” olarak adlandırdığı, ancak sürekli krizlerle boğuşan, içten yıpranmış, kendi arasında yabancıları ve özellikle yoksulları istemeyen yaşam alanlarıdır. Bu yapılarıyla aslında ne umut mekânı ne de ütopya olmaya yakındırlar. Ama böyleyken bile zengin ekonomileri ile, istihdam ve eğitim olanakları ile ve demokratik gelenekleri ile az gelişmiş ülke insanların hayallerini süslerler. Ölümü göze alarak çıkılan yolculukların hedefindeki kentler olurlar.

BM (Birleşmiş Milletler) bir yılı aşan süreler için yapılan yer değiştirmeleri, göç olarak kabul eder. Göç, insanlık tarihi kadar eski olup (Aydoğanoglu, 2007, s. 48) öncelikle bir umuttan beslenir: Bir yerden kurtulma ve bir yere ulaşma umudu. Kaynağında ise farklı ve daha iyi bir hayatı yaşama arzusu yatar. Bu nedenle göç etme, bir kabullenmeme ve arayışa geçme sürecidir özünde.

Yeryüzünde milyonlarca insan yasal ya da yasadışı yollarla işçi, sığınmacı ya da mülteci olarak göç etmekte ve yaşamaktadır. Günümüzde ekonomik ve siyasi göçmen ayrımını yapmak oldukça zordur. 1960’lardaki işçi anlaşmaları günümüzde kalmadığı ve yasal göç olanakları azaldığı için geriye seçenek olarak iltica ve yasadışı göç kalmıştır. BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) verilerine göre tüm dünyada sığınmacı sayısı 1974 yılında 2,4 milyon, 1984’de 10,5 milyon iken, bu sayı 1996’da 27,4 milyona ulaşmıştır. 2003 yılında rakamlar 20,6 milyona düşmüştür ama diğer yandan da dünyanın farklı bölgelerinde refah ve yaşam standartlarının yeni iletişim teknolojileri ve yeni medya yoluyla kolayca görünür ve bilinir hale gelmesi, bu bölgelere duyulan göç etme arzusunu körükleyen etmenlerden biri olmuştur. Uluslararası göçün makro dinamikleri, yine uluslararası çapta yaşanan değişimlerle doğrudan ilgilidir: Soğuk savaş sonrası yaşanan siyasi çözülme, üçüncü dünya ülkelerinde yaşanan siyasi ve etnik çatışmalar, çevre felaketleri, küreselleşmeyle gelen yaşam standartlarındaki eşitsizlik, yoksulluğun artışı gibi birçok neden, Batı ve Kuzey ülkelerine yönelik kaçak göçün zeminini oluşturur (Danış, 2004,

s. 264-5). Gelişmiş ülkeler ve özellikle Avrupa devletleri göçü vize kontrolleri ve sıkı sınır gözetim teknikleri ile denetimleri altında tutmak istemekte, kendi ülkelerindeki istihdam açıklarını giderecek şekilde sınırlı ve belirli sayıda insanı alıp, diğerlerini ülkelerine iade etmeye çalışmakta, bu noktada ise çok önemli insani sorunlar ortaya çıkmaktadır. Avrupa ülkeleri kapılarını göçe tümüyle kapatmaz. Bunun en önemli nedeni, doğum oranlarının çok düşük olmasının, günlük hayatta değişik alanlarda istihdam açıklarına yol açması ve bu sorunun, uzun vadede daha da büyüyecek gibi görünmesidir. Sıfır göç politikasının uygulanması, az gelişmiş ülkelerdeki göç etme isteğini beslemektedir. Diğer taraftan gelişmiş ülkelerin sınırlarda çok sıkı denetim teknikleri uygulamaları ve yasal göç olanaklarının kalmayışı göçmenlerin yasadışı örgütlere başvurmalarına yol açmakta, bu noktada oluşan sorunlar göç sırasında her sene binlerce insanın ölmesine ya da kaybolmasına neden olmaktadır.

Yasal olmayan göçler konusunda çözüm üretilmesi, Kırlı'nın da belirttiği gibi (2012, s. 2-3) giderek zorlaşmaktadır. Göçün tek nedeni ekonomik değil, daha karmaşık unsurlardır: siyasal, sosyolojik, tarihsel ve savaş gibi nedenlerin yanında refah düzeyleri, tarihsel, kültürel, dilsel, dinsel ve coğrafi faktörler de göçün nedeni olabilmektedir. Uluslararası göç verilerine göre dünya genelinde 1965-2000 arasında 75 milyon, 2002'de ise 185 milyon insan bir yerden başka bir yere göç etmiştir. Yasadışı göçleri ise sayılara dökmek imkânsızdır. Bu nedenle bazı düşünürler 20. yüzyılı "Göç Çağı" olarak tanımlarlar. Günümüzde göç her geçen yıl daha çok ülkeyi etkilemekte, küresel bir nitelik göstermektedir. Göç hem artmış, hem hızlanmış, hem de çeşitlenmiştir. Buna karşılık göçle ilgili politikalar, yasal düzenlemeler, güvenlik tedbirleri ve gözlem teknikleri de hem gelişmiş, hem de çeşitlenmiştir.

2. Medya ve İnternet Haberciliği

Medya aracılığıyla gerçekleştirilen kitle iletişim süreci, zihnimizde, fikirlerimizde çok hayati anlamların oluşmasına neden olabilmekte, bizler dünyayı, olayları, süreçleri görme biçimimizi, bu anlamlar yoluyla oluşturmaktayız. Medya iletilerindeki anlamlar bize işaret edilmekte, bilerek gösterilmektedir. Manşetler neyin önemli olduğunu belirtmekte, fotoğraflar bu manşetleri destekleyecek şekilde kullanılmaktadır (Burton, 1995, s. 39).

Günümüz medyası ve onun içinde konumlandığı alan olan kültür endüstrisi Adorno'nun 40'lı yıllarda açıkladığı gibi (2007, 73–74) eğlence ve güldürü unsurlarını sürekli kullanır hale gelmiştir. Sorunlu bir toplumda gülme, bir hastalık gibi mutluluğa musallat olur ve insanları sıradan gerçekliğe çeker. Güldürmek, insanların mutlu olduklarını sandıkları bir aldatmacanın aracına dönüşmüştür. Şeytani gülme, bir parodi gibi, uzlaşmanın yanılsamasını yaratır. Bu uzlaşma ise zoraki bir görüntüdür. Günümüz medyası eğlenceyi genelleştirme eğilimi ile uzlaşının merkezine eğlenceyi konumlandırmak ister. Adorno (2007) aynı zamanda geç kapitalizm çağında kültür endüstrilerinin herkesin mutlu olabileceğine yönelik söylemine dikkat çekmiştir (s. 90–91). Ancak bunun bir koşulu vardır: Tümöyle teslim olma. Direnme gücü yitmiş bireyler, emir erleri gibi yaşayabilirler. Böylece trajik olan yok edilir, hiçlikte eriyip gider. Korkuları belli belirsiz hale gelir. Bireyin dirençsizliği, duruşun yitip gitmesi, faşizan bir yönetim anlayışının uzantısı olarak işler. Trajik olanı geride bırakma, kendi yok oluşuna da seyirci hale gelmektir.

Küreselleşmenin hayatın her alanını değişik şekillerde etkilediği günümüzde geleneksel medya, yeni medya ve yeni medyanın en önemli alanlarından olan internet haberciliği bu süreçten sadece etkilenmekle kalmamış, küresel kitle kültürünün oluşturulmasında, benimsetilmesinde, tüm dünyaya yaygınlaştırılmasında baş aktörlerden biri durumuna gelmiştir. Morley ve Robins'in belirttiği üzere (2010, s. 60–61) televizyon kanalları, iletişim ortamları, piyasalar ve izleyiciler ulusal nitelikli olmaktan çoktan çıkmıştır. Teknik ilerlemeler her türlü sınırla alay etmekte, sınır tanımayan ağlar, kanallar ve bağlantılar, yeni küresel reklâm piyasaları ve mekânları yaratmaktadır. Görüntü endüstrilerinin geleceği, küresel reklâmcılığın geleceğine bağlıdır. Amerika ve Avrupa odaklı bir birikim ortamı, kültürel ve kimliksel ayrılıkları ve benzerlikleri de beraberinde getirmektedir. Paul Virilio (2003, s. 18–20) uyduların, sabit ve canlı yayın kameralarının arttığı günümüz iletişim ortamını, *gözetimin genelleşmesi* olarak tanımlar. Gerçekten de günümüzde kameralar daha çok gözetlemek için çalışmaktadır. Bu genelleşmiş görselleşme, sanallaşma denilen şeyin en belirleyici özelliğidir. Küreselleşme süreci, bu sanallaşma olmadan totalitarizmi yeniden yaratamamaktadır.

Denis McQuail (2006, s. 54–55) gazeteciliğin günümüzde değiştiğini vurgularken belirli süreçleri ön plâna çıkarır: Küreselleşme bu süreçlerin başında gelmektedir ki onunla birlikte

kültürel, yerel, ulusal, topluluksal ve dini kimliklerin değerden düşmesi ve bağlarının zayıflaması sürecin ayırt edici özelliklerinden olup, bunlar medyanın amaçlarını etkiler. İkincisi laikleştirme/dünyevileştirme süreçleridir. Buna göre kentleşmenin ve ekonomik gelişimin artışı içindeki modernite, geleneksel, dinsel ve manevi değerlerin, politik inanç sistemlerinin ve ideolojilerin öneminin tarihsel olarak azalmasıyla desteklenmektedir. Politikadan uzaklaşma birçok toplumda yaygın olarak görülmektedir. Üçüncü etmen ticarileşmedir. Bu etmen çok az konuşulur ama özellikle küreselleşme süreci içinde küresel medya devlerinin yayılması bağlamında medyayı en çok etkileyenler arasındadır. Etkiler genelde medyanın ilkeli ve etik nitelikli eğilimlerini sınırlandırıcı ve azaltıcı yöndedir. McQuail'e göre (2006, et. al.) dördüncü etmen medyanın her türlü çıkar için kullanılmasıdır. Bu madde, medyanın örtük amaçlar ya da propaganda amaçları için kullanımını içerir. Beşinci etmen, medyanın değişimidir. Bu süreçte müşteri seçimlerinin ve bireyselleşmenin önemi artmış, kolektiviteler ve izleyiciler bölünmeye uğramışlardır.

Yeni medyanın en önemli sonuçlarından olan internet gazeteciliğinin kökleri 1970'lere, yani Isaac Asimov ve diğer birkaçı dışında çok fazla bilimkurgu yazarının olmadığı yıllara uzanır. Bilgisayarların tarihi de 1945'lere kadar geri gider. O yıllarda çok az sayıda kurum ve kişi bilgisayara sahip olabilmektedir çünkü olağanüstü pahalı ve hantaldır. İnternet gazeteciliği böyle bir çevrede doğmuştur. Ancak odakta bilgisayarlar değil, televizyon vardır. Televizyonlar bilgiyi arşivlemek ve yaratmak için bilgisayar kullanmaktadırlar. Bu bilgisayarların temel olarak haber ve bilginin dağıtılmasında kullanılması, 1990'ları bulmamıştır. 1970'lerden itibaren iki tip internet gazetecilik sistemi geliştirilmiştir: Teletex ve videotex. Videotex yıllar içinde önemli derecede değişmiş ve online sistemin 4 önemli türüne dahil olmuştur. Şu anda bunlar klasik videotex, bilgisayar yayınları, müşteri online hizmetleri ve www (world wide web) olarak adlandırılmaktadır (Carlson, 2003, s. 31–32). Kawamoto'nun *Digital Journalism* (2003) adlı derleme kitabında sözünü ettiği üzere Web bugün baskın dağıtım sistemidir. Gelecekte onun yerini kablosuz ve hareketli başka bir araç alabilir. İnternet sayesinde haberler çok farklı kesimler (aile bireyleri, arkadaşlar, iş çevreleri, akrabalar, sosyal gruplar ...) arasında tartışılabilme şansına ulaşır. Farklı bakış açılarını, farklı fikirleri öğrenme, değerlendirme, düşünme olanağı oluşmuş, elektronik tartışma grupları çok geniş bir alana yayılmıştır. İnternet gazeteciliği günümüzde haber oluşumunun

çok önemli bir bileşeni haline gelmiştir. 1990'ların ortasından bu yana internet, haber ve bilgi kaynağı olarak diğer kitle iletişim araçlarının da temel ya da ikincil kaynağı haline gelmiştir (s. 10, 13, 24).

İnternet yeni ve alternatif bir medya olarak özgür bilgi ve yorum edinimi için gerçekten de çok geniş olanaklar sunmakta, kısa sürelerde birçok kişiye ulaşımı mümkün kılmaktadır. Daha önemlisi internette okuyucuzleyici etkileşim olanağının diğer kitle iletişim araçlarının tümünden fazla olmasıdır. İnternette kullanıcı da, okur da, duygudüşünce ifade etme, yorumlama, eleştirme, bilgi edinme şansına sahiptir. İletişim tek yönlü değildir. Anıdalık, etkileşimlilik, birebir iletişimin mümkün olması, içeriklerin her an yenilenebilirliği, interneti habercilik açısından diğer kitle iletişim araçlarından ayırır (Çakır, 2007, s. 125). Peter Dahlgren'in de açıkladığı gibi (2006, s. 27) internet kullanarak okuma, yazma, konuşma, dinleme, görme ve çalışma edimlerinin hepsi yapılabilir ve bunların tümü de demokratik pratikler için çok gerekli yetkinlik biçimleridir. Stuart Allan da internetin bir siber uzam oluşuna dikkat çeker (2006, 14–15) ancak hemen ardından internet haberciliğinin aynı zamanda mükemmellikten uzaklığına vurgu yapar. Edit edilmemiş, içerikleri gözden geçirilmemiş, ilginç olmayan, yanlış plânlanmış pek çok unsur internette yer alabilmektedir. Yazarlar, onların kaynakları ve okuyucular, kendilerini yepyeni bir çevrede ya da ortamda bir arada bulmaktadırlar. Bu ortam, eleştiri açısından, medyaya bakış açısındaki farklılıklar açısından tamamen yenidir, farklıdır.

İnternetin getirdiği yeniliklerin teknolojik özellikleri dikkat çekicidir. İnternet haberciliği de bunlardan biridir. Ancak internet haberciliği, internetin yarattığı olanakların yanında çok sayıda sorunu da beraberinde getirmiştir. Atabek'e göre (2003, s. 71) *"Bugün internete baktığımızda büyük bir hayal kırıklığı yaşıyoruz. Çünkü yaygın medyada var olan olumsuzolumlu her şey hemen hemen tümüyle internette mevcut, üstelik aynı anlı olarak. Yani internet, tek başına bir alternatifmedya olmak için yeterli değil. ... Önemli olan interneti nasıl, hangi amaçla kullandığınız."* Bu konuda ısrarlı, inatçı, sabırlı bazı insanlar, interneti zaman zaman alternatif bir medya haline getirebilmektedir. Yani sorun, teknolojik olmaktan ziyade, politik ve sosyolojik niteliklidir.

İnternet teknolojisinin getirdiği olanakların nasıl ve ne için kullanıldığı bir hayli önemlidir. İnternette pek çok haber, diğer kitle iletişim araçları ile ve zamanla yarışma

kaygısı ile yeterince olgunlaşmadan, yeterince araştırılıp soruşturulmadan, derinliksiz ve yüzeysel bir şekilde yayınlanabilmekte, bu da etik olarak doğruluk ve eksiksiz haber ilkesini zedelemekte, birçok yanlış anlamaya zemin oluşturmaktadır. İnternetin hızlılığı, çok değişik mecralara açık oluşu *beklemeyi* adeta bir lüks haline getirmekte; eldeki enformasyonu eksik ya da yanlış bir an önce yayınlama eğilimini güçlendirmektedir. Yani haberin üzerine düşünülmesi, incelikle işlenmesi ve daha iyi kurulması için zaman kalmamakta, hıza dayalı çalışma tarzı hata olasılıklarını artırırken, internetten beslenen diğer iletişim araçlarında da aynı hatalar silsilesi devam edebilmektedir (Evers, 2012).

İnternet gazetelerinin, günlük basılan gazeteler üzerindeki etkisi de giderek artmaktadır. Allan'a göre (2006, s. 20) çok kısa süreler içinde internette yayınlanan haberler, doğrulanma şansı bulmadan günlük gazetelere hatta bu gazetelerin web sitelerine yansıyabilmekte; haberin içeriğini boşaltarak, içeriğini yok ederek, anlamından kopartılarak yapılan haberler yeniçağın ve yeni medyanın habercilik anlayışı gibi sunulabilmektedir. (s. 6). İnternet haber siteleri arasında özgün çalışma yerine birbirinden kopyalama yaparak siteyi doldurma eğilimi oldukça yaygın olup, birçok haber portalı hariç çoğu birbirini taklit etmekte ya da gazete ve televizyon haberlerini aynen kullanmaktadır. Bunlar ise internet gazeteciliğinin gücünü ve itibarını azaltmakta, kesyapıştır mantığıyla çalışan pek çok site içerik ve şekil olarak birbirine benzedikleri gibi, farklı isimlerle başka portaller oluşturarak reklâm alma umudunun peşine düşmektedir.

Bu koşullarda reklâm gün geçtikçe internet haberlerinin önüne geçmekte, reklâm veren şirketlerin haberleri ilk sayfalarda kolaylıkla görülebilecek noktalara yerleştirilmekte, reklâm niteliği olmayan haberler arka sayfalarda, kısa ve yüzeysel bir şekilde verilmektedir. Sitelerin varlığını sürdürebilmesi reklâm ve sponsor desteğine bağlı oldukça bu ilişki niteliksel olarak aynı şekilde sürecektir gibi görünmektedir. Hatta ilerleyen aşamada küreselleşmenin etkileri kendini daha çok dayatacak, özgür habercilik zorlaşacaktır. Bugün, özellikle küresel şirketlerle ya da büyük ulusal şirketlerle ilgili habercilikte, bu zaten büyük bir sorundur. Örneğin küresel bir şirket olarak McDonald's ya da Türkiye'deki büyük bir şirketle ilgili her hangi bir haber yapılacağı zaman son derece titiz bir editöryal süreç işler ve bağlantıların, ilişkilerin ve reklâm ağının izin verdiği ölçüde ve şekilde haber yazılır. Douglas Kellner'ın Medya Gösterisi adlı kitabında (2010, s. 102) açıkladığı üzere McDonald's aynı Disney şirketi

gibi, medyada kendisi hakkında eleştirel bir yazı gördüğünde dava açmakta son derece aceleci davranmaktadır: *“Kendilerini eleştiren medyaya ya da telif hakkına tabi imajlarını ihlal ettiği iddia edilen kişilere avukatları tarafından tehdit mektupları gönderiyor ve yergi ve eleştirileri pahalıya mal ediyordu.”* McDonald’s sadece 1980 yılında en az 80 İngiliz yayınına ve kurumuna dava açmış, eleştirmenleri, kendilerinin ürün ve uygulamalarını sorgulama konusunda ihtiyatlı olmaya zorlamıştır (13 nolu dipnot, s. 126 ve s. 103). Bu nedenlerle medya uzun yıllar büyük bir reklâm veren olan McDonald’s hakkında genelde olumlu haberler yayınlamış, McDonald’s büyük bir küresel başarı öyküsünün aktörü olarak anlatılmış, efsaneleştirilmiştir. Ancak sonradan McDonald’s çok sayıda yanlış uygulamanın, sağlıksız ürünlerin, giderek artan obezitenin simgesi haline gelmiştir. Büyük küresel protestoların konusu olmuş, McDonald’s’ın açtığı davalar medyaya yansımış ve McDonald’s’ın içyüzünü anlatan internet siteleri kurulmuş ve büyük bir ilgiyle izlenmiştir.

Medyanın içinde bulunduğu süreçler, hemen her konunun seçilme ve işlenme şeklini/içeriğini etkilemektedir. Göç ile ilgili konular da medyada ve internet haberlerinde genelde yüzeysel, derinliksiz ve kısa kısa yer almaktadır. Bunun asıl nedeni göçün, özellikle yasadışı göçmenliğin trajik ve ağır bir konu olması, eğlence ve hoş zaman geçirmeye uzak oluşu, hatta itici ve sevimsiz bulunmasıdır. Gösteri kültürünün ve eğlence hazzının her türlü insani edimin merkezinde konumlandırılmaya çalışıldığı yaygın kültürde, üzücü ve dramatik olan her şey, adeta insanal/sosyal olmaktan uzak gibi işlenmekte ve sunulmakta; buna uygun söylemler geliştirilmektedir.

Söylem Van Dijk’ın açıkladığı gibi (2003, s. 58–63) sadece konu, tümce ya da sözcükten ibaret değildir. Söylemin, konular ya da temalar gibi küresel anlamları da vardır. Seçilen konu ana fikri temsil eder. Söylemin neyle ilgili olduğunu anlatır. Ve oldukça iyi hatırlanır. Pek bilinmeyen ve herkesçe paylaşılmayan bir bilgiyi konu yapmak onu arka kapıdan gündeme almaktır. Örneğin *“Polis, genç göçmen işçilerinin yüksek suç oranı hakkında endişelendiğini bildirdi”* haberi, genç göçmen işçilerinin tartışılmaz şekilde yüksek suç oranına sahip olduğu anlamına gelir. Oysa bu, bütün genç göçmenler için geçerli olmayabilir. Bu nedenle, yanıltıcıdır. Manşetler, alıntılar, özetler ve spotlar söylemi oluşturmada önemli rol oynar ve ideolojik işlevler görebilirler. Örnekler, açıklamalar (*“Biz ve onlar”* ırkçı söylemlerde çok kullanılır), ikircikli yadsıma ifadeleri (ötekiler hakkındaki sözler), kendini

olumlu sunup ardından diğerlerini (göçmenleri, yabancıları) olumsuzlama şeklinde kullanılabilir. Bugünkü Batı Avrupa’da, ‘yabancılar’dan söz etmek, asıl yabancılara değil de, göçmenlere ya da azınlıklara gönderme yapmak anlamına gelir. Üstelik konu bağlama göre ‘etnik azınlık’dan daha da olumsuz olabilir. Dolaylı, kaçamak, muğlak ifadeler, politik olarak doğrudan anlatımın bilerek seçilmediği ifadelerdir. Bir politikacı anlaşılır ve karmaşık bir söylemle göçe karşı çıktığını açıklayabilir ve bu sayede, ırkçılıkla suçlanmaktan kurtulur. Medyada ve politik ortamlarda ırkçılık yerine ‘yaygın hoşnutsuzluk’ ya da ‘kin’ kullanılabilen, böylece belirsizlik yaratılarak ciddiyet yumuşatılmakta, örtükleştirme ve dolaylı yadsıma gerçekleştirilmektedir.

Sanallaşmanın merkezinde bulunan yeni iletişim ortamı olarak internet, habercilik anlayışında geleneksel medyanın ölçütlerini kullandığı sürece, sosyal ve siyasal sorunları olsa olsa yeniden üretmeye neden olur. Göç, kaçak göçmenlik, insan kaçakçılığı da bu konulardandır. Ayşe İnal’ın açıkladığı gibi (2003, s. 68–69 ve 71–72) haber 5N+1K kuralına göre oluşturulmamalı, okuyucuya toplumsal nedenlerin anlaşılabilirliği bir anlatı kurularak anlatılmalıdır. Bu ise, tarafsızlıkla değil, *toplumsal çıkardan yana taraf olmakla* mümkün olabilecek bir şeydir. Medya suçu kişiselleştirdiğinde, suça karşı kullanılan şiddeti de meşrulaştırır (örneğin kaçak göçmenlik, göçmen kaçakçılığı ve bunlara karşı uygulanan denetimler, yasaklamalar, tutuklamalar, iadeler). Ekonomik, siyasal ve sosyal nedenler görmezden gelinir. Suç ve şiddet, başkalarının hayatına ait, seyirlik bir anlatıya, okuyucuzleyici ise bunları pasiflik içinde izleyen kitlelere dönüştürülür. Bu tür haberlerde sorunun arka plânına ait, başlangıcına ilişkin bilgilere genelde yer verilmediği görülür.

Medya bazı şiddet biçimlerini suç olarak sunarken, bazılarını suç olmaktan çıkarmakta ve suçu hem tipleştirmekte, hem de kişiselleştirmektedir. Bu nedenle bazı gözde konuları özellikle işler: Tinerci çocuk cinayetleri, kapkaççılar, hırsızlık haberleri vb. gibi. Ama örneğin depremde binanın yıkılması ile çok sayıda insanın ölmesine neden olan müteahhitler gözde konu değildirler. Suç, bireysel ya da psikolojik bir soruna indirgenerek işlenir; toplumsal ve ekonomik bağlamından kopartılır. Medya bunları haberlerde, polisiye dizilerde ve birçok dramatik programda, benzer şekillerde işler (İnal, 2003, s. 68). Medyanın ve internetin işleyiş ve var oluş biçimi, açıklandığı gibi, ekonomik, politik ve sosyal yapılanma biçimlerinden bağımsız olmayıp, bunların bir uzantısı şeklindedir. Göç ya da başka bir konu olsun, internet

haberciliğinde aşağıda açıklanacağı gibi belirli etkileşimler çerçevesinde biçimlenip içerik kazanmaktadır.

3. Yasadışı (Kaçak) Göçmenlik: Var Olmak ile Yok Olmak Arasında

Yeni medyanın yeni olanaklarından da beslenen çok yönlü gözetim ve denetim tekniklerine rağmen bir ülkeye girmiş bulunan yasadışı yani yasadışı göçmen kayıtlarda görünmediği için varla yok arası bir yaşantının öznesi konumundadır. O çağırılmadan ve istenmeden gelmiştir ve dönmek istememektedir. Geldiği toplumdaki yaygın algı, onun, toplumun gerçek bir üyesi olmadığı yönündedir. Kaçak olduğu için sürekli yakalanma ve sınır dışı edilme korkusu ile yaşamaktadır. Kötü semtlerde ve evlerde, topluluklar halinde sürdürülen bir ortamda, ağır çalışma koşullarında varlığını sürdürmektedir. Bunların bütün nedeni farklı bir hayat kurma arzusu ve umududur. Kayıtlara ve istatistiklere geçmeden, mümkün olduğunca az görünerek, hatta görünmeden, bilinmeden, tanınmadan yaşamının yöntemlerini keşfeder. Bu sürekli *kaçak* olma hali, gittiği ülkenin toplumu ile gerçek bir uyumlanmayı da olanaksız hale getirir.

Kaçak göçmenlerin (Kırlı, 2012) daha çok fuhuş, mafya, terör ya da kaçakçılık gibi yasadışı alanlarda çalıştıkları düşünülmektedir. Bu da onların potansiyel suçlu gibi görülmelerinde etkili olur. Bu ‘psikolojik algı’, kaçak göçmenlerin toplumun huzurunu bozan kişiler olarak görülmelerine, bu da bir kısır döngüye yol açarak göçmenlerin daha fazla sorun yaşamasına neden olur. Göçmenler yüksek ücretle çalıştıkları zaman bile, özellikle çalışma koşulları açısından her türlü istismara açık durumdadırlar. Hukuki durumları yasadışı olduğu için işverenlerin belirlemelerine maruz kalırlar. Yüzde 42,5’i yerli halkın yapmak istemediği işlerde çalışır. Bunların yüzde 29’u ağır ve yorucu, yüzde 18,9’u tehlikeli, yüzde 2,9’u pis ve onur kırıcı, yüzde 4,8’i güvencesiz ve istikrarsız işlerdir¹ (s. 5–6).

12 Ekim 2005 Guardian gazetesinde çıkan bir haberin konusu, sınırdan geçen bir tırın gizli bir bölmesinde X ray ışınları ile tespit edilen ve yakalanan kaçak göçmenlerin görüntüleridir (Aktaran Saybaşı, 2007). Sınırdan röntgene yakalanan bu insanlar, vücuda girmiş bulunan yabancı virüsleri andırmakta, hayaletlere benzemektedirler. Medyada çıkan

¹ Yasadışı göç ile ilgili sayısal veriler için bkz.: Emniyet Genel Müdürlüğü (2001). *Dünya’da ve Türkiye’de Yasadışı Göç*, Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı. ; İçduygu, 2004.

bu tür imgeler körleştirir, duyarsızlaştırır, çünkü makine asıl gerçekliği ve dramları yakalayamaz, gösteremez. Göçmenler insani varlıklar olarak gözden kaybolur. Elektronik görüntü imgenin yaşam dokularını yansıtmaya izin vermez. Hayaletsidir. Bir öyküsü yok gibidir. Bilgi olarak da hayaletsidir. Gözün yerini teknoloji almıştır. Makineler, gözsüz gözler'dir. İmge hesaplanabilir ve numaralandırılabilir hale getirilmek istenir. Analog olan gözden düşer. Gerçekliğin yerini alan bir imge yakalanmıştır. Bu imge, ayrıcalıklı bir konuma ulaşır. Makinenin düzenlemesi ve koşulları öne geçer. *"Göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler, her türlü sınır inşası ve kimlik sınırlaması girişimini rahatsız eden, onu bozguna uğratan 'limit figürler'dir; karmaşık figürlerdir; tek bir figürle bitmeyecek ve tamamlanmayacak olan tüm mümkün figürlerdir"* (s. 29-30). Karmaşaya, tedirginliğe, paniğe hatta korkuya neden olurlar. Bu nedenle onların geçmesi mümkün olan her yere kilometrelerce uzunluğunda derin hendekler, dev boyutta tel örgü blokları, gözetleyici kameralar, termal elektronik sistemler ve hatta Frontex gibi uluslararası silahlı devriyeler konumlandırılır. Yetmediği noktalarda X ray ışınları ile tarama yapılır. Kaçak göçe yeltenen insanlar ölümü bile göze aldıkları için akla hayale gelebilecek her türlü önlemle karşılaşmayı, hatta onları aşmayı da göze almışlardır. Hayatları sınırda hayatlardır. Bu sınırdalık, bu hiçbir tarafa ait olmama durumu onları medyanın ilgi odağı haline getirir ama daha çok ölüm, kaybolma ya da yakalanma gibi sansasyonel olaylarla ilgili olarak. Medyanın eski ya da yeni formları, bu konuları işlerken bir anlamda yenidenüretimine de yol açmakta, belli noktaları ön plâna çıkarıp diğerlerini göz ardı etmekte, seçtiği konuları da belirli algıları üretecek retoriklerle işlemektedir.

4. İnternet Haberciliğinde Yasadışı Göç Sorunu

İnternet haber sitelerinin, geleneksel anaakım medyanın başat eğilimlerini sürdürdüğü gözlemlenirken, incelenen 30 internet haberinin en temel eğiliminin, kitle ya da popüler kitle kültüründe görülen, trajiği ve üzüncülü olanı malzemeleştirme ya da sıradanlaştırma şeklinde olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda göç konusu insani boyutundan soyutlanarak daha çok yakalanma, sınır dışı edilme ya da ölüm olguları ile haberlere konu olabilmektedir. Sorunun küresel düzeyde ekonomik, siyasal, sosyal, tarihsel ya da bölgesel nitelikleri göz ardı edilirken, göç edenlerin yarattığı değişik sorunlar salt adli ya da polis vakası

nitelikleriyle öne çıkarılmaktadır. Tekil vakalarda ölen sayısı, yakalanan sayısı, yasadışı göçmenlerin etnik kökenleri, nereye gitmek istedikleri, şoför ya da kaptanın yakalanıp yakalanmadığı, her yıl kaç göçmenin öldüğü, kaçının ülkesine iade edildiği, sınırlarda alınan önlemler, yetkililerin yaptığı açıklamalar, ülkeler arasında sürdürülen görüşmeler genel konuları oluşturmaktadır.

Haberlerde işlenmeyen ya da dışlanan konular üzerine çalışmak bir hayli zorluk taşımakta, bu nedenle ancak nelerin ihmal edildiği söylenebilmektedir (G. Bek, 2004, s. 31). Buna göre; derinliksiz, yüzeysel ve kısa haber söylemi içinde göçün yoğun olarak yöneldiği başta AB ülkeleri ve ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerin göç politikaları sorgulanmamakta; bu ülkelerin demografik yapılarından kaynaklanan nedenler, yani doğum oranlarının düşüklüğünden doğan sorunlar, gelişmiş ülkelerin sıfır göç politikasını uygulamasını olanaksız hale getirip göçe dolaylı bir yeşil ışık yakmaları, ülkesini terk etmek isteyen insanlar için bir umutmekânı olmayı sürdürmeleri can alıcı nedenler iken, haberlerde hak ettiği yeri ve önemi bulamamaktadır. Özellikle AB (Avrupa Birliği), sorunun oluşmasında baş aktör olup, ikili tavrıyla köklü çözümlerin geliştirilmesini olanaksızlaştıran, kendi istihdam ihtiyacına göre esnekleştirdiği ülke içi yabancı işgücü alım uygulamaları ile kaçak göçmenliğe örtük de olsa göz kırpan ve umutlar dağıtan bir bölgesel güç olarak varlığını sürdürmekte, ancak internet haberlerinde AB'nin bu yanları genelde ele alınmamakta, derinlemesine işlenmemektedir.

Kaçak göçmenlik ülkeler için ya da uluslararası örgütler için çok sayıda sorunu beraberinde getirmekte, ancak diğer taraftan da, sürekli var olan uluslararası hazır işgücü anlamına gelmektedir. Üstelik bu işgücü potansiyelinin içinde, ağır işlerde, hizmet sektöründe ya da eğitim gerektiren işlerde çalışabilecek, farklı bölge ve uluslardan çok sayıda insan bulunmaktadır: Tekstil, ayakkabı, inşaat, yol işleri, toprak işleri, ev hizmetleri, çocuk bakıcılığı, mevsimlik işler, ağır ve tercih edilmeyen nitelikteki diğer bütün işler göçmenlerin istihdam edildiği alanları oluşturmaktadır. Göçmenler ülkelerindeki ücretten biraz daha yükseği dışında çok fazla şey talep etmemekte, çoğu sigortasız, güvencesiz çalışmakta, büyük beklentilerde bulunmamaktadırlar. Her türlü kötü ve ağır yaşama ve çalışma şartlarını ve riskleri göze almışlar, adeta dönüşsüz bir yola girmişlerdir. Ancak internet haberlerinde bu olgu da genelde değinilmeyen konulardandır.

Serbest dolaşım temel bir insan hakkı olup özellikle küreselleşme sonrasında sermaye sahiplerinin, her türlü metanın ve paranın serbestçe dolaşabilmesi teşvik edilip kolaylaştırılırken, aynı teşvik ve kolaylaştırmalar emek sahipleri için söz konusu olmamakta, tam tersine her geçen gün çok ayrıntılı ve aşılması zor engeller getirilmektedir. Sınırlardan yasal geçişlerde vize koşullarının giderek ağırlaşması, yasadışı göçün artışındaki önemli nedenlerden biri olduğu halde, bu ve çeperindeki sorunlar da, internet haberlerinde hemen hiç işlenmeyen konulardandır. Özellikle *dolaşım hakkı*, belirli kesimlerin hakkı gibi benimsenmiş görünmektedir. Dolaşım hakkı diğer kesimler için bir hak değil, bir suç biçimine dönüşmüştür. Suç olarak algılandığı için bu kadar önlem, engel, gözetleme teknikleri, erken uyarı sistemleri, termal kameralar kullanılmakta, sürekli yeni uygulamalar getirilmektedir. Sorunun bu özellikleri de haberlerde işlenmeyen konular arasındadır.

İnternet haberlerinde zaman zaman değinilse de yeterince irdelenmeyen, içeriği ve tarihçesi açıklanmayan bir konu da, yasadışı göç sorununda Türkiye'nin içine düştüğü durumla ilgili olan sorundur: Türkiye 1979 İran Devrimi, 1991 Körfez Savaşı, Bosna, Kosova, Afganistan, Irak, Filistin, Somali, Eritre ve Sudan'daki çatışmalardan kaçan binlerce sığınmacının geldiği bir ülke olmuştur. Buna son yıllarda Burma, Mısır, Tunus, Cezayir ve Suriye'den gelenler de eklenmiştir. Ancak Türkiye, Cenevre Antlaşması'na göre sadece Avrupalı olan mültecilere sığınma hakkı tanımakta, diğerlerine tanımamaktadır ("Sınırsız, ...", 2012). Ve göçmenler Türkiye'yi transit ülke olarak görmekte, genelde Yunanistan üzerinden Avrupa'ya geçmek istemektedirler. Bu durum AB'nin ve Yunanistan'ın Türkiye'yi sınırlarda yeterince önlem almamakla suçlamalarına ve Türkiye'yi "kâbusülke" olarak anıp, bu önlemleri uygulama konusunda yalnız bırakmalarına, uluslararası görüşmelerde bu sorunu sürekli Türkiye'nin önüne getirmelerine neden olmaktadır. İnternetteki haberlerde ise bu konu yüzeysel olarak anılmaktadır ("AB'nin Türkiye", 3 nolu haber, 2011 ve "AB Dışişleri Bakanları ...", 2011)

İnternet haberlerinde bu soruna ilişkin olarak işlenmeyen bir konu da göçmenlerin yasadışı örgütlere yüksek miktarlar ödeyip bir nevi ölüm yolculuğuna çıkmalarının gerçek nedenleridir. Yasadışı örgütler haberlerde, genelde tekne kaptanı ya da minibüs şoförü düzeyinde ele alınmakta, bunlar da yakalanıp hapis haneye gönderilen sorumlular gibi işlenerek suçluların yakalandığı şeklinde bir izlenim oluşturulmakta, suç şebekeleri gerçek

yönleri ile işlenmemektedir. Oysa ki göçmen kaçakçılığı, uluslar arası alanda en çok kazanç getiren bir iş haline dönüşmüştür. Göçmen kaçakçıları her bir göçmenden yüksek paralar almakta, ancak kendilerini riske atacak her şeyden kaçınmakta, göçmenleri kolaylıkla ölüme terk edebilmektedirler. Uluslararası alanda her devleti bağlayıcı, gerçekçi bir göç politikası ve hukuğu bulunmadığı için de bu şebekeler yakalanmamakta ve her sene binlerce göçmenin ölümü devam etmektedir. Birleşmiş Milletler'in açıklamasına göre yalnızca 2011 yılı içinde, Afrika'dan Avrupa'ya göç sırasında 1500 insan hayatını kaybetmiş, Akdeniz bir ölüm denizi haline gelmiştir. B.M. Mülteciler Yüksek Komiserliği, ölenlerin sayısının bunun çok üzerinde olduğunu, verilerin hayatta kalanların anlattıklarından çıkarılanlar olduğunu belirtmektedir ("Akdeniz ölüm denizi", 4 nolu haber, 2012). Genelkurmay ve Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye'de 2011 yılı içinde 30 bin yasadışı göçmen yakalanmıştır. 2008-2012 yılları içinde yakalananların sayısı ise 226 bindir. En çok göçmen Filistin'den (30 bin) gelmiş, ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra ise 17 bin Iraklı göçmen Türkiye'de yakalanmıştır. Bunların büyük kısmı, Türkiye'den Avrupa'ya geçmek isteyenlerdir ("2011'de 30 bin", 1 nolu haber, 2012). Sayılar ve istatistikler yüksek rakamları gösterse de, medyada ve internet haberlerinde bu sorunlara ayrılan yer, verilen önem, bir orantısızlık taşımakta, hak ettiği değeri bulamamaktadır.

AB'nin göç sorunu konusundaki önceliği, yasal yollardan girişi denetlemek üzerine kuruludur. Diğer bir önceliği, sınırların entegre yönetimidir ki bu, yasadışı göç ile mücadele amaçlıdır. Kendi bölgesindeki iç dolaşım serbestleşmiş, dış dolaşım ise giderek zorlaşmıştır. Türkiye, AB'nin bu göç politikasından etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Çünkü coğrafi olarak küresel ve bölgesel göç yollarının önemli bir kavşak noktasındadır. Bölgesel güçlerin göç politikaları diğer ülkeleri de etkilediği için, bu politika ve uygulamalar bir bütünlüğe sahip olmalı, birbiriyle uyumlu olmalıdır. Göç politikaları, göçmenleri, daha yollara düşmeden önce etkilemektedir ("Türkiye'de göç", 2012). İnternet haberlerinde sorunun bu ve benzeri özellikleri de işlenmeyen konulardandır.

SONUÇ

Az gelişmiş ülkelerde yaşanan ekonomik, siyasal, kültürel, dinsel, bireysel ya da savaş gibi sorunlar bu ülkelerin insanlarını 1960'lardan itibaren özellikle Batı Avrupa'nın gelişmiş

kentlerine yönlendirmekte ve göç etme isteklerine kaynaklık etmektedir. Batı Avrupa kentleri pek çok açıdan değişik sorunlar yaşasalar da, gerek ekonomik refah düzeyleri ve gerekse de sosyaldevletçilik yıllarından kalan demokratik ve insani haklar konusundaki uygulamaları ile kaçak göçmenlerin düşlerini süslemekte, uzun yolculuklara çıkmalarına, kaçakçılık şebekelerine büyük paralar ödemelerine ve belki de ölümle sonuçlanacak büyük risklere girmelerine vesile olmaktadır. Küreselleşme süreci ile birlikte artmış olan yasal ya da yasadışı göçmenlik, gelişmiş ülkelerin net/belirli ya da sıfır göç politikaları uygulamamaları, hatta kendi ülkelerindeki işgücü açıkları ve düşük doğum oranları nedeniyle göçü dolaylı politikalarla engellememe yolunu tercih etmeleri nedeni ile uluslar arası alanda birçok devleti olumsuz etkileyen, son 10 yıldır giderek yoğunlaşmış bulunan ve çözüm bulunması giderek zorlaşan bir sorun haline dönüşmüş bulunmaktadır. Sorunun en hayati noktası ise her yıl binlerce insanın göç yolculukları sırasında ölmesidir.

Bu çalışmaya konu olan yasadışı göç ve bunun internet haberlerinde işleniş biçimi, internet haberciliğinin yeni medyanın çok önemli bir alanı olarak giderek öneminin ve etkisinin artması bağlamında anlam taşımaktadır. İnternet haberciliğini irdelemek için seçtiğimiz göç konusu yalnızca bir örnek oluşturmakta, yaşanan sorunlar birçok konu için benzer nitelikler göstermektedir. Buna göre; internet haber siteleri geleneksel medyanın baskın niteliğini genelde sürdürmekte, kitle ve popüler kültürün trajiği malzemeleştiren, eğlenceye ağırlık veren, gösterisel olanı öne çıkaran ve insanal sorunları ihmal eden yapısı, sürecin asıl karakterini oluşturmaktadır. Geleneksel medyada da, yeni medyanın internet haberciliği alanında da en çok uygulananların başında belirli konuların haber olarak daha çok seçilmesi, eğlenmeye, zaman harcamaya, oyalanmaya uygun olanların seçilen konular içinde trajik, ağır ya da üzücü olanların kısa ve derinliksiz işlenmesi, sorunun özünü, nedenini ve tarihçesini açımlayıcı özelliklerin yeterince verilmemesi, vakaların kişiselleştirilerek aktarılması, bazı hassas konuların hiçbir şekilde haber yapılmaması, sorunların sayısal ya da istatistikî özelliklerine ağırlık verilirken içeriklerinin ihmal edilmesi gibi olgular gelmektedir.

Tüm bu sorunlar, yeni ve büyük bir özgürlük alanı olarak (algılanan) internetin, getirdiği olanakların yanında eleştirel olarak da değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yeni medya ve özellikle internet, gerçekten de insanın hayallerini zorlayan imkânları

gündelik/sıradan hayatın, iş hayatının, kamusal alanların, öznel alanların, grupların, sivil toplum örgütlerinin, devletlerin ve bireylerin önüne adeta sonsuzcasına sunmakta, her geçen gün bunlara yenisini eklemekte, hayatın yeniden üretimini ve algılanış biçimini değiştirmekte ve olanaklarla kuşatılı sonsuz bir süreçler zinciri şeklinde işlemektedir. Bu olağanüstü durumlar, hiçbir bireyi, sınıfı ve kesimi dışlamamakta, uluslararası alanda, tarihte daha önce yaşanmamış derecede yoğun bir iletişim ve dolaşım süreci yaratmaktadır.

Ancak bu süreçlerin ve özellikle teknolojik ilerlemelerin baş dönmesi haliyle değil, serinkanlılıkla ve sadece biçimsel açıdan değil, içerik açısından da tartışılması gerekmektedir. Teknolojinin getirdiği olanaklar yarattıkları atmosferle her türlü iletişim sorununu çözümleyebilecek potansiyelde oldukları yönünde izlenimler bırakabilmekte, ancak bu izlenimler yanıltıcı olabilmektedir. Medyanın uzun yıllardır yarattığı sorunlar çözüm yoluna girmediği gibi, küreselleşme süreci ile katlanarak büyümüş, çoğu yeni medyaya devrolmuş ve var olanlara yenileri eklenmiştir.

Habermas'ın açıkladığı gibi (1993) bilimsel ve teknolojik gelişmede üretici güçler değişmekte ve ilerlemekte fakat felsefi anlamda ve bilinçlenme anlamında gelişme olmamaktadır. Toplumsal ilişkilerin özündeki karşılıklı yapı değişmemekte, hatta daha çok örtükleşerek fark edilemez duruma gelmektedir. Medyanın bu konudaki rolü ise oldukça önemlidir. Günümüzde bilim ve teknoloji, çok önemli toplumsal belirleyicilerdir. Ancak bunların en sağlıklı değerlendirilme biçimi eleştirel bir bakış açısını içermek durumundadır. Ki bu nokta, medya söz konusu olduğunda daha çok önem taşır çünkü medya, eski ya da yeni formlarıyla insanların özel hayatlarından kamusal alanları kullanım biçimlerine dek bütün yaşam alanlarını etkilemekte, kimseyi dışarıda bırakmamaktadır. Günümüzde artık hiçbir sorun medyayı dışarıda bırakarak incelenememekte çünkü aksi durumlarda konu yeterince açıklanamamaktadır. Göç ve yasadışı göçmenlik de böyle bir konudur. Bu çalışmada gerek internet haberciliğinin gerekse de medyanın işleyiş biçimine ve toplumsal, siyasal sorunlara etkisine dikkat çekilmek istenmiş, bu konudaki internet haberleri temel alınarak nelerin nasıl haberleştirildiği sorunsal olarak tartışılmıştır.

İNCELENEN İNTERNET HABERLERİ

1. 2011'de 30 Bin Kaçak Göçmen Yakalandı. (05.01. 2012). <http://www.aktifhaber.com>

2. ABD’de Dev ‘Kaçak Göçmen’ Operasyonu. (03.04.2012).
<http://www.turkishny.com/specialnews>.
3. AB’nin Türkiye Kâbusu Yasadışı Göç. (02.08.2011). <http://nefius.com/news>.
4. Akdeniz Ölüm Denizi Haline Geldi. (7.2.2012). <http://dunya.milliyet.com.tr>.
5. Avrupa, Göçmen Sorununu Çözmeye Kararlı. (22.06.2011). <http://tr.euronews.com>.
6. – Aydoğan, İ. H., Kansas’ta Kaçak Göçmenlere İş Tasarısı. (03.02.2012).
<http://www.turkishny.com/special>.
7. Büyükelçilikten Göçün 50. Yılına 'Üst Düzey' Start. (01.04.2012).
<http://www.showhaber.com>.
8. David Cameron: Kaçak Göçmenleri İhbar Edin. (10.10. 2011).
<http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler>.
9. Dünyada Başka Bir Örneği Yok. (07 Ocak 2012).
<http://yurthaber.mynet.com/detay/zonguldak>.
10. Edirne’de 59 Kaçak Göçmen Yakalandı. (28.03.2011). <http://www.haberler.gen.al/2011-03-28/edirnede-59kacakgocmenyakalandi>.
11. Endonezya’da Göçmen Teknesi Battı. (18.12.2011).
<http://www.sonsayfa.com/Haberler/Dunya>.
12. İtalya’dan Mültecilere Schengen. (11.04.2011). <http://tr.euronews.com>.
13. Aydoğan, İ.H. Kaçak Göçmen Öğrencilerden İlginç Strateji. (20.03.2012).
<http://www.turkishny.com/specialnews/>.
14. İngiltere Artık Sadece ‘Zengin’ Göçmen Alacak. (02.02.2012).
<http://www.dunya.com/ingiltereartiksadece>.
15. İspanya’da 24 Yılda 20 Bin Kaçak Göçmen Öldü. (13.04.2012).
<http://www.dunyabulteni.net/>.
16. Kaçak Göçmenler Evlerde Hapsediliyor. (09.05.2011). <http://www.youtube.com/watch>.
17. Kaçak Göçmenlerin Hayali 'Sınır Dışı Edilmek'. (29.2.2012).
http://www.bbc.co.uk/turkce/multimedya/2012/02/120229_dg_immigration.shtml.
18. Macaristan’da 18 Kaçak Göçmen Yakalandı. (19.04.2012). <http://www.haber7.com/haber>.
19. Merkel, Uyum Zirvesi’ne Ev Sahipliği Yapıyor. (16.04. 2012).
<http://www.habergalerisi.com/haber/merkeluyumzirvesineev>.

20. Meriç'te Kaçak Göçmenler Yakalandı. (15.01.2012). <http://haber.rotahaber.com>.
21. Obama'dan Kaçak Göçmenlere Önemli Fırsat. (07.01. 2012). <http://www.turkishny.com>.
22. Özkan Bilgin: Van'dan Köylere Göç. (18.04.2012). <http://www.haberler.com>.
23. Özönur, N., Burucu, K., Akpolat: Türkiye, Uluslararası Göç Dalgasıyla Karşı Karşıya. (03.04.2012). <http://www.haberler.com/docent>.
24. Somalili Annelerin Zor Seçimi. (13.08.2011). <http://www.samanyoluhaber.com/dunya/>.
25. Berberakis, S. Komşu'da Süpürge Operasyonu. (30.03.2012).
<http://www.sabah.com.tr/Dunya>.
26. Yunanlılar Türkiye'ye Göç Ediyor. (16.12.2011). <http://www.samanyoluhaber.com>.
27. Yunanistan, Kaçak Göçmenleri AB'nin Fonlarıyla 30 Merkezde Toplayacak. (27.03.2012).
<http://www.showhaber.com>.
28. Yunanistan'da Açlık Grevindeki 50 Göçmen Hastaneye Kaldırıldı. (01.03.2012)
<http://www.haberler.gen.al/2011-03-01>.
29. Yasa dışı göç cinayetleri besliyor. (27.04.2012). <http://turkish.ruvr.ru>.
30. 386 Bin Kişi Terör Nedeniyle Göç Etti. (10.03.2012). <http://haber.mynet.com>.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. – Horkheimer, M. (1997). *Dialectic of Enlightenment*. (J. Cumming, Trans.). London, New York: Verso. (First published: 1944).
- Adorno, T. (2007). *Kültür Endüstrisi, Kültür Yönetimi*. (N. Ülner, & M. Tüzel, & E. Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yay.
- AB Dışişleri Bakanları, Toledo'da Gerçekleştirilen Toplantıda Yasadışı Göç Konusunu Ele Aldı (2010).
<http://www.ikv.org.tr/images/> (Erişim: 25.04.2012).
- AB'nin Türkiye kâbusu yasadışı göç (2011). <http://nefius.com/news> (Erişim: 22.04.2012).
- Allan, S. (2006). *Online News: Journalism and Internet*. England: Open University Press, McGrawHill House.
- Atabek, Ü. (2003). Yeni İletişim Teknolojileri ve Yerel Medya İçin Olanaklar. Sevdâ Alankuş (Der.), *Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya*. (s. 55–84). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yay.
- Atagün, K. (2012). *İnternet Haberciliği*. <http://www.netpano.com/makale/?makale=94> (Erişim: 12.3.2012).

- Aydoğanoglu, E. (2007). *Uluslararası Emek Göçü, Yasadışı Göç Ve Göçmen İstihdamı*. <http://www.emekdunyasi.net/ed/arastirmalar> (Erişim: 15.03.2012).
- Binark, M. (2005). İnternet'i ve/ya Bilgisayar Dolayımı İletişim Ortamını İncelemek İsteyen Bir Araştırmacının Soruları ve Sorunları. M. BinarkB. Kılıçbay (Der.), *İnternet, Toplum, Kültür*. (s.177–190) Ankara: Epos Yayınları.
- Birsen, H. (June 2010). Internet Journalism and Journalistic Ethics: New Journalist's Qualification and Working Conditions, *Kurgu Online International Journal of Communication Studies*, 2. (pp. 114) <http://www.kurgu.anadolu.edu.tr>.
- Burton, G. (1995). *Görünenden Fazlası, Medya Analizlerine Giriş*. (N. Dinç, Çev.). İstanbul: Alan Yay.
- Carlson, D. (2003). The History of Online Journalism. K. Kawamoto (Ed.). *Digital Journalism, Emerging Media and the Changing Horizons of Journalism*. (pp. 31–56). USA: The Rowman&Littlefield Publishing Group.
- Çakır, H. (2007). Geleneksel Gazetecilik Karşısında İnternet Gazeteciliği, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1), ss. 123–149.
- Danış, A., D. (2004). Yeni Göç Hareketleri ve Türkiye, *Birikim Dergisi*, 184–185. s. 216–224.
- Dahlgren, P. (2006). Civic Participation and Practices: Beyond 'Deliberative Democracy'. N. Carpentier, P. P. Vengerfeldt, K. Nordenstreng vd. (Ed.), *In Researching Media, Democracy And Participation*. (pp. 23–24). Tartu University Press.
- Evers, H. (2012). İnternet haberciliği: Yeni etik sorunlar mı?. <http://ilef.ankara.edu.tr/etik> (Erişim: 26.02.2012).
- G. Bek, M. (2004). Türkiye'de Televizyon Haberciliği ve Tabloidleşme, *İletişim Araştırmaları*, 2(1) s. 9–38.
- Habermas, Jürgen (1993) *İdeoloji Olarak Teknik ve Bilim*. M. Tüzel. (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. (İlk Basım: 1968)
- Harvey, D. (2011). *Umut Mekânları*. (Zeynep Gambetti, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (İlk basım: 2000).
- İnal, A. (2003). Medyanın Etkisi Sorunsalına Başka Bir Bakış. S. Alankuş (Der.). *Medya ve Toplum*. (s. 59–74). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yay.
- Kawamoto, K. (2003). Digital Journalism, Emerging Media and the Changing Horizons of Journalism. K. Kawamoto (Ed.). *Digital Journalism, Emerging Media and the Changing Horizons of Journalism*. (pp. 130) USA: The Rowman&Littlefield Publishing Group.
- Kellner, D. (2010) *Medya Gösterisi*. Z. Paşalı. (Çev.). İstanbul: Açılım Kitap. (İlk basım: 2003).
- Kırlı, Ö. (2012). Yasadışı Göç Sorunu, <http://idc.sdu.edu.tr/> (Erişim: 12.03.2012).

- Key Migration Terms (2012). <http://www.iom.int/jahia/Jahia/about> (Erişim: 12.03.2012).
- McOuail, D. (2006). Media Roles In Society. N. Carpentier, P. P. Vengerfeldt, K. Nordenstreng vd. (Ed.). *Researching Media, Democracy And Participation*. (pp. 47–58). Tartu University Press.
- Morley, D. Robins, K. (2010). *Kimlik Mekânları, Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar*. M. Küçük, (Haz.). (E. Zeybekoğlu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (İlk basım: 1995
- Population Growth (Annual %) (2012). <http://www.indexmundi.com/facts/indicators>. (Erişim: 14.04.2012).
- Sınırsız, ulussuz, özgür bir dünya (2012). <http://gocmendayanisma.org/blog/category/metinlermakaleler/> (Erişim: 02.02.2012)
- Türkiye'de Göç Yönetimi Eylem Plânına Katkı Sağlayacak Strateji Belgesi (2012). <http://mirekoc.ku.edu.tr/sites> (Erişim: 19.02.2012).
- Van Dijk, T. (2003). Söylem ve İdeoloji. B. Çoban, Z. Özarslan, (Der.) *Söylem ve İdeoloji* (s. 13–112). İstanbul: Su Yayınları.
- Virilio, P. (2003). *Enformasyon Bombası*. K. Şahin, (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (İlk basım: 1998)